

Sharing skills
Changing lives

JAARVERSLAG 2008/9

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
VOORUITBLIK	4
VSO WERKT AAN DE WERELD	6
PARTNERSCHAPPEN, SAMEN WERKEN AAN DE WERELD	8
MENSEN DIE LEVEN MET HIV EN AIDS	14
MENSEN DIE LEVEN MET EEN HANDICAP	16
VAKDESKUNDIGEN, SHARING SKILLS, CHANGING LIVES	18
ORGANISATIE	26
WAAR VSO WERELDWIJD WERKT	28
FINANCIËN	30
SAMENSTELLING BESTUURSORGaan EN	35
COMMITTE VAN AANBEVELING	

OPMERKINGEN BIJ DIT JAARVERSLAG:

Waar in de tekst 'VSO' staat, wordt de internationale organisatie bedoeld.

Waar 'VSO Nederland' staat, gaat het om de Nederlandse stichting.

De informatie in dit jaarverslag is beknopt. Meer achtergrondinformatie over onze organisatie, programma's en vakdeskundigen vindt u op onze website: www.vso.nl.

VSO hanteert een gebroken boekjaar dat loopt van 1 april tot en met 31 maart.

JAARVERSLAG 2008/9

VOORWOORD

A handwritten signature in dark ink, which reads "Jean Penders". The signature is written in a cursive, flowing style.

Jean Penders
Bestuursvoorzitter
VSO Nederland

De ontwikkelingswereld maakt roerige tijden door. De opeenstapeling van crisissen heeft veel ontwikkelingslanden die het toch al moeilijk hadden, zwaar getroffen. De oorzaken van de problemen liggen vooral bij de rijke landen, maar de zwakke staten krijgen de hardste klappen. Anderzijds zien we dat de onstuimige groei van China, India en Brazilië samengaat met schrikbarende verschillen tussen groepen mensen binnen hun eigen landsgrenzen. Gelukkig geven mensen in onze contreien van de aardbol nog steeds op grote schaal actief steun aan goede doelen. Maar tegelijkertijd, mede door de crisis, is men sceptisch over het beleid van deze goede doelen, hoe ze fondsen werven, hoe ze het ontwikkelingsgeld besteden en hoe ze verslag uitbrengen over de resultaten. Ontwikkelings-samenwerking staat onder druk.

Uitgedaagd door deze ontwikkelingen, zet VSO Nederland haar werk onverminderd voort. Dat betekent dat we op aanvraag vakdeskundigen uitzenden die kennis delen met lokale organisaties in ontwikkelingslanden. Altijd met het doel dat mensen en organisaties uiteindelijk op eigen benen kunnen staan. Als lid van de internationale federatie VSO bundelen wij onze krachten samen met de andere vier federatieleden in Groot-Brittannië, Canada, Kenia en de Filippijnen en met de twee wervingskantoren in Ierland en India. In november 2008 fuseerde VSO Canada met de Canadese non-profitorganisatie CUSO (Canadian University Service Overseas). Dit heeft het werkgebied van VSO uitgebreid naar Latijns-Amerika en Franssprekend Afrika.

Het afgelopen jaar leverde VSO ook steeds meer kennis en ondersteuning aan nationale vrijwilligersorganisaties in ontwikkelingslanden, zonder daarbij internationale vakdeskundigen in te zetten. Via deze programma's kunnen lokale vrijwilligers bijdragen aan de ontwikkeling

van hun eigen land. Deze nieuwe aanpak van VSO vergroot de zelfredzaamheid en versterkt de eigen verantwoordelijkheid van lokale burgers om op eigen kracht te werken aan betere leefomstandigheden en een verantwoord landsbestuur.

VSO Nederland werkt intensief samen met bedrijven en organisaties die hun blik over de grens richten en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) niet tot hun eigen land beperken. We zijn trots op de concrete resultaten die ons gezamenlijk werk tot nu toe heeft opgeleverd.

Om te beginnen besloten Randstad en VSO om het project HR Solutions uit te breiden naar Zambia, een veelbelovend vervolg op het succes van hetzelfde programma in Namibië. Dit jaar zijn de eerste medewerkers van Randstad naar Zambia uitgezonden om lokale organisaties te helpen bij het vinden van oplossingen voor hun vraagstukken en problemen op het gebied van human resources. Een ander mooi voorbeeld is het besluit van Accenture om te tekenen voor een omvangrijk steun-

programma in Afrika om de toegang tot de markt voor boeren en kleine ondernemers te verbeteren. En met de Boertiengroep brachten wij een nieuw partnerschap tot stand. Zij ondersteunt VSO Nederland onder meer bij het professionaliseren van de begeleiding en voorbereiding van vakdeskundigen.

Ook met de overheid werken wij samen aan één doel. Met een subsidie van het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking voeren wij sinds 2006 een groot hiv- en aidsprogramma uit in tien ontwikkelingslanden in Afrika en Azië. De resultaten zijn bemoedigend: de uitvoerende capaciteit van 279 organisaties ter plekke wordt structureel en blijvend versterkt. Wij maken ons nu klaar voor een nog uitgebreider programma in de komende jaren.

Wij waarderen de bijdragen en belangstelling die onze donateurs en partners ons gegeven hebben, enorm. We hopen dat wij ook in de toekomst op hun steun mogen rekenen, zodat wij onze missie

kunnen blijven voortzetten en kunnen bijdragen aan een structurele verandering in ontwikkelingslanden.

VOORUITBLIK

A handwritten signature in black ink that reads "Joris Eekhout". The signature is fluid and cursive, with a large initial 'J'.

Joris Eekhout
Directeur
VSO Nederland

De gevolgen van de economische crisis leggen een zware druk op het werk van onze partnerorganisaties in ontwikkelingslanden. In deze moeilijke omstandigheden worden zij gedwongen om hun dienstverlening aan de allerarmsten op peil te houden. De inzet van de kennis en ervaring van VSO-vakdeskundigen, die zich tijdelijk verbinden aan deze lokale organisaties, is daarom nu extra hard nodig. Niet alleen omdat onze vakdeskundigen een belangrijke rol spelen bij capaciteitsversterking, maar ook omdat zij onze partnerorganisaties in staat stellen om in de toekomst zelfstandig nieuwe uitdagingen aan te gaan. Met deze unieke aanpak werken we samen aan een duurzame bestrijding van armoede.

In het jaar 2009/2010 zullen wij ons blijven concentreren op onze zes ontwikkelingsdoelen en zullen we hierbinnen extra aandacht besteden aan het onderstaande.

GROTERE EN BETERE PROGRAMMA'S

Vergroten impact vakdeskundigen

Ons nationaal doel dit jaar is om 125 vakdeskundigen uit te zenden: 85 voor de lange termijn en 40 voor de korte termijn. We proberen het maximale resultaat uit een kortetermijnuitzending (variërend van drie tot twaalf maanden) te behalen door een vakdeskundige te plaatsen bij een project met een zo hoog mogelijke impact op de lokale organisatie en haar mensen. Daarnaast zullen we de kosten voor de werving en selectie en de training van de vakdeskundigen omlaag brengen.

Uitbreiden kortetermijnuitzendingen

De kortetermijnuitzendingen komen voornamelijk voort uit onze samenwerkingsprogramma's met bedrijven. Werknemers met kennis en ervaring op management-

niveau worden uitgezonden naar Azië of Afrika, waar ze bij lokale werkgevers aan concrete en acute projecten werken. Om het aantal kortetermijnuitzendingen te kunnen uitbreiden, zullen we ons inspannen om nieuwe partnerschappen tot stand te brengen.

STERKERE ORGANISATIE

Versterken partnerschappen

Naast het uitzenden van de werknemers van onze partnerbedrijven willen we ook graag de betrokkenheid van de achtergebleven medewerkers vergroten, met als doel dat zij samen met collega's, klanten en/of relaties in actie komen voor VSO.

Vergroten naamsbekendheid VSO

Een knelpunt waar VSO in Nederland mee te maken heeft, is de relatief lage naamsbekendheid. Zonder de betrokkenheid van het Nederlandse publiek kunnen wij onze missie echter niet realiseren. Komend jaar willen wij met bescheiden investeringen in publiciteit onze corporate positionering 'Er is werk

aan de wereld' meer herkenbaar maken onder potentiële vakdeskundigen, partner-bedrijven en donateurs.

MEER INKOMSTEN

Werven donateurs

Huis-aan-huiswerving is voor VSO Nederland heel succesvol gebleken. Speciaal geselecteerde en getrainde wervers gaan langs de deuren om mensen te informeren over ons werk en om een structurele bijdrage te vragen. Deze methode stelt ons in de gelegenheid een brede doelgroep te bereiken en levert trouwe donateurs op. Ook in 2009/2010 zet VSO huis-aan-huiswerving in om nieuwe donateurs te werven.

Aanvragen vierjarige subsidie Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking

VSO Nederland is een alliantie aangegaan met collega-ontwikkelingsorganisaties Dark & Light Blind Care, Stichting DIR en Stichting Heifer Nederland. Gezamenlijk dienen wij dit jaar een aanvraag in voor een MFS II-subsidie. Deze subsidie valt

binnen het kader van het nieuwe Medefinancieringsstelsel dat door de minister van Ontwikkelingssamenwerking is vastgesteld en is bedoeld voor Nederlandse maatschappelijke organisaties die zich structureel inzetten voor duurzame armoedebestrijding. Met deze subsidie, die loopt van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2015, willen wij graag samen met de andere organisaties de achterstand die een aantal landen in Afrika hebben opgelopen in het behalen van de Millenniumdoelen, helpen inhalen.

VSO WERKT AAN DE WERELD

VISIE: SHARING SKILLS, CHANGING LIVES

VSO werkt aan de wereld. Ons doel is een wereld zonder armoede, waarin mensen samenwerken om hun ontwikkelingsmogelijkheden te realiseren en daardoor op eigen benen kunnen staan. VSO is een grote internationale ontwikkelingsorganisatie die op aanvraag vakmensen uitzendt naar met name Afrika en Azië. Vakdeskundigen delen daar tegen een lokaal salaris de kennis en ervaring waar- aan het hun collega's ontbreekt.

VSO Nederland besteedt in haar werk extra aandacht aan twee groepen: mensen die leven met hiv en aids en mensen die leven met een handicap.

DOELEN

Om het effect en de duurzaamheid van ons werk te vergroten, zet VSO zich internationaal in voor zes samenhangende doelen: gezondheidszorg en welzijn, onderwijs, mensen die leven met hiv en aids, mensen die leven met een handicap, participatie en bestuur en bestaanszekerheid. Deze doelen weerspiegelen de prioriteiten van onze lokale partners, de Millenniumdoelen en VSO's deskundigheid. VSO richt zich binnen alle doelen met name op de meest kwetsbare en achtergestelde groepen mensen, zoals mensen met hiv en aids, mensen met een handicap en kwetsbare vrouwen en kinderen. We werken resultaatgericht aan het beantwoorden van de vraag van onze partners in ontwikkelingslanden.

ONDSCHIEDEND TEN OPZICHTE VAN ANDERE ONTWIKKELINGS-ORGANISATIES

KENNISUITWIJSELING

Wij zenden vakdeskundigen uit op aanvraag van zorgvuldig geselecteerde organisaties in ontwikkelingslanden. Deze organisaties variëren van lokale gemeenschapsinitiatieven tot ministeries. Pas als de kennis in het land zelf niet beschikbaar is, wordt een vakdeskundige van VSO ingezet. Duurzame ontwikkeling door kennisuitwisseling (sharing skills) staat centraal, altijd met het doel dat mensen en organisaties uiteindelijk op eigen benen kunnen staan (changing lives).

LOKAAL SALARIS

Uniek aan het werken via VSO is dat de vakdeskundigen leven en werken midden in de lokale gemeenschap die ze helpen ontwikkelen. Ze werken voor een lokaal salaris en een vergelijkbaar onderkomen. Zo staan VSO-vakdeskundigen op gelijkwaardige voet met hun lokale collega's: een belangrijke voorwaarde voor duur-

zame kennisuitwisseling. VSO is de enige organisatie in Nederland die vakdeskundigen uitzendt tegen een lokaal salaris.

SAMENWERKING MET BEDRIJVEN EN ORGANISATIES

Werken aan de wereld kunnen wij niet alleen. Door samen te werken met bedrijven en organisaties, zet VSO Nederland maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) in voor armoedebestrijding en vergroot zij hiermee het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking in Nederland. Ontwikkelingslanden hebben grote behoefte aan mensen met een financiële, management- of bedrijfskundige achtergrond. Om aan deze vraag te voldoen, werkt VSO Nederland sinds enkele jaren succesvol samen met bedrijven en organisaties. Met deze partnerschappen speelt VSO Nederland ook in op de toenemende behoefte van het bedrijfsleven aan MVO.

PRIORITEITEN ORGANISATIEDOELEN

VSO Nederland concentreert zich op een aantal hoofdgebieden waarvan wij geloven dat ze ons significante kansen bieden om een grotere positieve impact op meer mensenlevens te hebben.

- **Nieuwe partnerschappen ontwikkelen en bestaande partnerschappen versterken**
Partnerschappen die geld, vakdeskundigen en strategische ondersteuning bieden, dragen bij aan verandering in ontwikkelingslanden. Binnen ons partnerschapsprogramma kunnen bedrijven en organisaties concreet invulling geven aan hun MVO-beleid.
- **Vakdeskundigen werven en uitzenden**
VSO vecht tegen de armoede in 42 ontwikkelingslanden door het uitzenden van vakdeskundigen. Een kwalitatief goede en zorgvuldige wervings- en selectieprocedure voor vakdeskundigen is essentieel voor de slagingskans van een uitzending.

PRIORITEITEN ONTWIKKELINGSDOELEN

Hiv en aids zijn in de meeste ontwikkelingslanden een enorm taboe. Mensen met hiv en aids zijn daardoor extra kwetsbaar. Dit geldt ook voor mensen met een handicap. VSO Nederland besteedt daarom extra aandacht aan deze kwetsbare groepen.

- **Focus op mensen die leven met hiv en aids**
VSO versterkt lokale organisaties die zich richten op voorlichting, thuiszorg, het uitvoeren van hiv-testen, opvang van wezen, verstrekken van medicijnen en belangenbehartiging van mensen met hiv en aids.
- **Focus op mensen die leven met een handicap**
VSO versterkt lokale organisaties om zo de toegang tot en de kwaliteit van zorg en voorzieningen voor gehandicapten te verbeteren op het gebied van revalidatie, preventie, onderwijs, re-integratie en werkgelegenheid. Daarnaast helpt VSO belangenorganisaties om beter op te komen voor de belangen van hun achterban.

PARTNERSCHAPPEN, SAMEN WERKEN AAN DE WERELD

Werken aan de wereld kunnen wij niet alleen. Om deze reden werkt VSO Nederland sinds een aantal jaren succesvol samen met Nederlandse, maar ook internationale, bedrijven en organisaties. Deze aanpak draagt bovendien bij aan onze onderscheidende positionering in de markt als ontwikkelingsorganisatie. De samenwerking met bedrijven en organisaties richt zich niet alleen op het uitzenden van vakdeskundigen naar ontwikkelingslanden. Bedrijven leveren ook een bijdrage aan ons werk door bijvoorbeeld fondsen wervende acties te organiseren, VSO-projecten te sponsoren, of door hun specifieke bedrijfs-expertise in te zetten voor de ontwikkeling van VSO-programma's. We delen onze kennis en zetten deze in om samen armoede te bestrijden. We zijn trots op de resultaten die we tot nu toe bereikt hebben en erkennen de belangrijke rol die onze partners hierin gespeeld hebben. VSO Nederland heeft de bestaande partnerschappen met Randstad, Accenture en SIN (Service Clubs

International Nederland) versterkt en heeft een nieuw partnerschap met de Boertiengroep ontwikkeld.

DE BOERTIENGROEP HELPT VSO-VAKDESKUNDIGEN NOG BETER VOOR TE BEREIDEN

VSO Nederland en de Boertiengroep zijn in 2009 een samenwerkingsverband aangegaan. De Boertiengroep – expert op het gebied van training, consulting, coaching en assessment – ondersteunt VSO Nederland onder andere bij het verder professionaliseren van de begeleiding en voorbereiding van vakdeskundigen. Bijvoorbeeld door een handleiding te maken die meer inzicht geeft in de competenties die vakdeskundigen ontwikkelen in het buitenland, en deze meetbaar maakt. De Boertiengroep stelt hiervoor gratis haar medewerkers een aantal dagdelen beschikbaar.

WAT IS ER BEREIKT IN 2008/2009?

- Met steun van Accenture voerden we 13 marktverkenningen uit in 10 landen. Daarmee konden we de beste marktkansen voor mensen met een zeer laag inkomen vaststellen en de barrières waar ze tegenaan lopen bij het verkrijgen van toegang tot die markten.
- De 'Walk against Poverty', een lunchwandeling waaraan 500 Randstad-medewerkers meededen, leverde € 12.000,- op voor VSO Nederland.
- Vorig jaar deden 110 Accenture-medewerkers uit 17 verschillende landen mee aan een aantal uitdagende VSO-trektochten door onder andere China en Nepal. Deelnemers laten zich sponsoren om daarmee VSO's werk te steunen, zoals het onderwijsprogramma in Nepal. In 2008 leverde dit maar liefst € 704.346,- op.
- In Indonesië maakt VSO Nederland gebruik van de arbeidsmarktexpertise van Randstad in een gezamenlijk project om werkgelegenheid te creëren voor mensen met een handicap. 129 mensen met een handicap vonden een baan.

Dit zijn voorbeelden van onze resultaten, met illustrerende cases. Lees meer over onze partnerschappen op: www.vso.nl/vso-en-je-bedrijf/

ACCENTURE BLIJFT MARKTEN OPENEN VOOR ARMEN

Accenture blijft VSO's werk voor meer bestaanszekerheid de komende vijf jaar steunen na het succes van de afgelopen drie jaar. Samen gaan we door met het creëren van mogelijkheden voor kwetsbare groepen om voldoende geld te verdienen. Hiermee helpen we 133 lokale organisaties om markten open te stellen en de bestaanszekerheid te vergroten. Via deze organisaties bereiken we 310.000 arme en achtergestelde mensen en stellen we hen in staat om een uitweg uit de armoede te vinden.

VSO-managementadviseur Maud van den Meiracker is via het partnerschap met Accenture uitgezonden naar Nigeria. Hier geeft zij een workshop over het onderhoud van watersystemen.

HR SOLUTIONS MAAKT INDRUK IN ZAMBIA

Verbeterde werkomstandigheden voor werknemers en lokale vrijwilligers en een beter functionerende organisatie, dat is het doel van het project HR Solutions. Dit gebeurt via de inzet van Randstad-medewerkers die ter plekke hun HR-kennis en -vaardigheden delen. Het in Namibië reeds succesvolle VSO-Randstad-project startte dit jaar ook in Zambia. Susann Stritzke en Jaimy Hauth beten de spits af. Zij werken samen met verschillende organisaties aan de oplossing van hun HR-problemen. Jaimy: "Voor het Bisdom van Chipata bereidde ik alles voor om een HR-afdeling op te zetten. Ik heb de rol en verantwoordelijkheden van de HR-afdeling beschreven, functieprofielen opgesteld en het bestaande HR-handboek herschreven." Susann werkte voor de Youth Development Organisation (YDO). Susann: "YDO is een kleine organisatie die onder andere jongeren voorlicht over politiek, onderwijs en hiv- en aidspreventie. Om donorgelden te krijgen, moeten ze een uitgebreid HR-handboek en een goed HR-beleid hebben, dus daar help ik ze mee." George Mwaanda, VSO-programmamanager in Zambia, is onder de indruk van de professionaliteit van de Randstad-deskundigen: "Ik krijg positieve feedback van de organisaties en ben onder de indruk van de geboekte resultaten."

Susann Stritzke (Randstad Duitsland)
en **Jaimy Hauth** (Yacht Utrecht),
VSO-HR-adviseurs, Zambia

Jaimy Hauth en Florence Zimba, manager van de organisatie Kwacha Kum'mawa, schrijven samen een plan om de werkprestaties en de betrokkenheid van de medewerkers op een hoger niveau te krijgen.

EERST PLANNEN, DAN RENNEN

“We zijn goed in ons vakgebied, maar we zouden ons werk veel effectiever en efficiënter kunnen doen en misten daar de vaardigheden voor”, vertelt Arbind Kumar. Hij werkt bij Sinduartola Gramodaya Vikas Vidyalaya (SGVV), een organisatie die zich inzet voor achtergestelde inheemse volkeren in Jharkhand, één van de armste provincies van India. Organisatieadviseur Patrick Jansen van Doorn is uitgezonden door VSO via het partnerschap met Accenture. Hij trainde het personeel in overzichtelijk documenteren, plannen, databeheer, analyse en rapporten schrijven. “De bezoeken aan kinderen met een handicap in afgelegen dorpen kosten mij altijd veel tijd”, verzucht Ruth Kandulna na een workshop planning van Patrick. “Maar vanaf nu ga ik mijn bezoeken beter voorbereiden, zodat ik efficiënter werk en meer bezoeken afleg.” Patrick: “Het is geweldig om succesvol mijn vaardigheden te delen met collega’s. Processen veranderen, het team wordt sterker en hun zelfvertrouwen groeit. Een hoogtepunt was het mede organiseren van een groot jeugdfeest om nationaal vrijwilligerswerk te promoten. 200 van de 2.000 aanwezige jongeren registreerden zich als vrijwilliger!”

Patrick Jansen van Doorn

VSO-organisatieadviseur, India

Patrick Jansen van Doorn deelt zijn planningsvaardigheden met zijn lokale collega’s bij SGVV.

MENSEN DIE LEVEN MET HIV EN AIDS

“Condoms worden bijna niet gebruikt, want wie er één wil kopen, wordt gezien als overspelleger of prostituee. Eigenlijk is praten over man-vrouwverschillen en puberteit al een taboe, laat staan over seks.

Om het onderwerp luchtiger te maken, gebruiken we veel spel en theater tijdens de workshops.” Sanne de Wit werkte als VSO-trainer psychosociale vaardigheden voor de stichting Yayasan Ayo Indonesia. Samen met collega Memik hield ze workshops voor jonge moeders van het platteland over seksuele voorlichting en hiv en aids.

VSO strijdt tegen uitsluiting en discriminatie van mensen met hiv en aids. Ook ondersteunen wij lokale organisaties die werken aan preventie en goede en toegankelijke medicijnen, zorg en steun. Kwetsbare groepen, zoals vrouwen, kinderen en mensen die leven met een handicap, hebben hierbij onze specifieke aandacht.

VSO Nederland werkte in 2008/2009 samen met haar partners aan drie hiv- en aidsprogramma's met financiering van onder andere de Nederlandse overheid, PSO (Personele Samenwerking Ontwikkelingslanden) en Stichting Dijkverzwaring. We werken daarmee niet alleen aan een beter leven voor mensen die leven met hiv en aids in zuidelijk en Oost-Afrika, maar ook in Bangladesh, India en Nepal.

WAT IS ER BEREIKT IN 2008/2009?

- Met ondersteuning van VSO-vakdeskundigen hebben partnerorganisaties in Malawi belangrijke resultaten geboekt. Zo bereikten zij meer dan 70.000 mensen met voorlichting over hiv en aids, ontvingen meer dan 10.000 mensen behandeling en kregen meer dan 8.000 kinderen die te maken hebben met hiv en aids, de zorg en steun die ze nodig hebben.
- VSO-vakdeskundigen in Kameroen coachten en trainden het personeel van thuiszorgorganisatie GICAF. Daardoor konden ze maar liefst twee keer zoveel mensen met hiv en aids van thuiszorg voorzien. Het aantal cliënten steeg van 400 naar 800.
- In Ghana produceerde VSO samen met dove jongeren een rap in gebarentaal over hiv en aids. De clip is regelmatig op tv te zien en populair bij zowel dove als horende mensen. De British Council verspreidde de video inmiddels over 35 Afrikaanse landen.
- In Kenia werken nu dove hulpverleners, trainen VSO-vakdeskundigen horende hulpverleners in gebarentaal en is er voorlichtingsmateriaal over hiv en aids in braille.

Dit zijn voorbeelden van onze resultaten, met illustrerende cases. Lees meer over ons werk voor mensen die leven met hiv en aids op: www.vso.nl/over-vso/wat-we-doen/hiv-en-aids.asp.

MEER TIJD VOOR PATIËNTEN DOOR NIEUWE SOFTWARE

“Het personeel van Thuiszorg Soweto gebruikte de computer alleen als typemachine. De patiëntenadministratie was onoverzichtelijk en rapportages kostten veel tijd. Zonde, want die tijd wilden ze liever aan hun hiv- en aidspatiënten besteden.” VSO-vakdeskundige Frans de Jeu ontwierp daarom een softwareprogramma voor thuiszorgorganisaties. Daarmee kunnen ze niet alleen hun patiënten efficiënter helpen, maar ook beter rapporteren en fondsen werven. Zijn voormalige werkgever VX Company ontwikkelde de gebruiksvriendelijke software en zorgt voor ondersteuning. Het programma, het Soweto Home Based Care System, is zeer enthousiast ontvangen door tientallen thuiszorgorganisaties. Frans: “Lorna Fisher, hoofd van een thuiszorg- en weeskinderenorganisatie, is mij zeer dankbaar voor de enorme tijdsbesparing. Maar ik voel mij juist bevoorrecht dat ik hen mag helpen. Zij zijn de echte helden.” Momenteel is het systeem ook in gebruik bij AMREF Flying Doctors en tal van andere organisaties in zuidelijk Afrika.

Frans de Jeu

VSO-IT-specialist, Zuid-Afrika

Het nieuwe softwareprogramma, ontworpen door Frans de Jeu, is enthousiast ontvangen door tal van organisaties in Zuid-Afrika.

MENSEN DIE LEVEN MET EEN HANDICAP

“Door mijn handicap schelden mensen mij uit, ze denken dat ik niks kan. Patricia Flynn, VSO-ergotherapeute, leidde mij op als vrijwilliger. Ik wil laten zien dat mensen met een handicap wel degelijk iets kunnen doen. Ik kan nu anderen zoals ik helpen”, vertelt Shivolo Fenni uit Namibië. VSO werkt aan een gelijkwaardige plek in de maatschappij voor mensen met een handicap, voornamelijk in Afrika en Azië. Zij hebben net als ieder ander het recht om volwaardig en zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. Daarom versterkt VSO lokale organisaties om de toegang tot zorg en voorzieningen voor gehandicapten te verbeteren. Bijvoorbeeld op het gebied van revalidatie en preventie, maar ook door te werken aan toegankelijker en beter onderwijs, re-integratie, werkgelegenheid, gezondheidszorg en voorlichting over hiv en aids. Daarnaast helpt VSO belangenorganisaties en overheidsinstanties om beter op te komen voor de belangen en rechten van mensen met een handicap. In elf landen heeft VSO duurzame programma's om gehandicapten te ondersteunen.

FINANCIERING HULPPROGRAMMA'S DOOR VSO NEDERLAND

Hiv en aids in zuidelijk
Afrika en Azië € 1.150.861

Gezondheidszorg
in Cambodja € 100.474

Mensen met een
handicap in Namibië
en Oeganda € 81.682

WAT IS ER BEREIKT IN 2008/2009?

- In Kenia versterkt VSO het netwerk van regionale test- en zorgcentra voor kinderen met een handicap met kennis via onder andere workshops en studiereizen. Door de gezamenlijke inspanning konden deze centra afgelopen jaar 2.700 kinderen met een handicap identificeren en helpen.
- In Kenia trainden VSO-vakdeskundigen 80 docentenopleiders en 200 docenten door workshops te geven. Zo weten jaarlijks 2.000 extra leraren hoe zij in de klas om moeten gaan met leerlingen met een handicap.
- In Oeganda zetten VSO-vakdeskundigen op 14 lagere scholen een unit voor speciaal onderwijs op.

Dit zijn voorbeelden van onze resultaten, met illustrerende cases. Lees meer over ons werk voor mensen die leven met een handicap op: www.vso.nl/over-vso/wat-we-doen/mensen-met-een-handicap.asp.

REGELMAAT VOOR AUTISTISCHE KINDEREN

Twee jongetjes rennen heen en weer door de klas, de een met een bal, de ander met een knuffel. Met veel moeite proberen twee docenten hen te laten samenspelen. "Het is moeilijk om autistische kinderen uit te leggen dat je naar elkaar moet overgooien", zegt de Thaise docente Vipaporn Hkumsir. Met haar collega probeert ze de kinderen voor te bereiden op het reguliere onderwijs in één van de gratis centra voor speciaal onderwijs. Kinderen met een handicap krijgen er les en begeleiding bij lichamelijke activiteiten. "Eerst waren we vooral bezig met balspelletjes en wisselden we dit af met leren en eten op gezette tijden", vertelt Vipaporn. "Van Wim hebben we geleerd dat een dag-schema heel belangrijk is." Wim Epskamp werkt via VSO als adviseur voor speciaal onderwijs in het centrum. "Autistische kinderen snakken naar regelmaat, daarom is een tijdsindeling heel belangrijk, dan weten ze waar ze aan toe zijn", legt hij uit. "Je kunt met een schema met plaatjes uitleggen wat hun te wachten staat." Vipaporn: "Het schema met de dagindeling voor in de klas werkt heel erg goed. Autistische kinderen kunnen zich moeilijk uiten en sommigen kunnen niet spreken. Bovendien is het handig dat we zelf nu ook weten wat we met ze gaan doen."

Wim Epskamp

VSO-adviseur speciaal onderwijs, Thailand

Wim Epskamp en Thaise collega Vipaporn leggen een autistisch jongetje uit hoe je een bal naar elkaar overgooit.

VAKDESKUNDIGEN, SHARING SKILLS, CHANGING LIVES

VSO zendt vakdeskundigen uit om armoede te bestrijden in 42 ontwikkelingslanden. De vakdeskundigen leveren niet alleen mankracht, maar delen ook hun kennis en ervaring om echt verschil te maken voor mensen die in de allermoeilijkste omstandigheden leven, ook ver nadat hun uitzending is afgerond. Het is de bedoeling dat de vakdeskundigen kennis uitwisselen met hun lokale collega's en de organisatie blijvend versterken, zodat zij de opgedane kennis op hun beurt weer kunnen delen met anderen. Het is ons werk om een sneeuwbal effect te bewerkstelligen om zo een blijvende invloed uit te kunnen oefenen.

DE JUISTE KANDIDATEN WERVEN EN SELECTEREN

Het werven en selecteren van geschikte kandidaten is essentieel voor een effectieve uitzending. We werven voortdurend en hebben banen die passen bij een verscheidenheid aan kennis en professio-

nele vaardigheden. VSO Nederland is met name op zoek naar kandidaten die willen werken in de sectoren gezondheidszorg en onderwijs en op het gebied van business management.

Om geschikte kandidaten te vinden, organiseren we wervingsbijeenkomsten op ons kantoor in Utrecht, op de vestigingen van onze partners Randstad en Accenture en op hogescholen en universiteiten. Een grotere naamsbekendheid van VSO in Nederland is noodzakelijk om voldoende goede kandidaten te kunnen blijven werven.

WAT IS ER BEREIKT IN 2008/2009?

9.000	mensen ontvingen een wervingsmailing.
10.000	mensen belden ons voor informatie over uitzending.
5.000	mensen downloadden het sollicitatieformulier of de informatiefolder op onze website.
383	mensen bezochten één van onze informatie-middagen.
245	mensen solliciteerden.
165	mensen deden een assessment.
119	mensen kwamen door het assessment.
112	vakdeskundigen werden uitgezonden.

WAT KOST EEN VSO-VAKDESKUNDIGE PER JAAR?

Uitgaande van een verblijf van twee jaar, kost een vakdeskundige jaarlijks gemiddeld € 15.337,-. Hierin zitten onder andere de kosten voor vliegtickets, sociale verzekeringen, taal- en cultuurcursus, visa, inentingen, trainingen en begeleiding ter plaatse. Ten opzichte van vorig jaar daalden deze kosten met € 5.010,- als gevolg van kostenbesparingen en de gunstige wisselkoers van het Britse pond.

VSO-vakdeskundigen tijdens een training om hen voor te bereiden op werken en leven in een ontwikkelingsland.

LEVENSCREDDEND

“De gezondheidszorg in Malawi kampt met zware onderbezetting, er zijn erg weinig verpleegkundigen, erg weinig dokters, erg weinig van alles”, zegt dokter Katrien Deschamps. “Tot mijn collega Andrew en ik kwamen, waren er geen dokters hier in het Rumpho Regionaal Ziekenhuis.” In een land met maar één dokter per 62.000 mensen redde Katrien levens in de kliniek, terwijl ze tegelijkertijd vaardigheden van onschatbare waarde doorgaf aan zorgverleners op alle niveaus. “Andrew en ik hebben een bloedbank-systeem opgezet en ik gaf ECG-training. De regering heeft alle regionale ziekenhuizen elektrocardiografen gegeven, maar niemand weet hoe ze ermee om moeten gaan, dus leerde ik ze dat.” Katrien organiseerde ook trainingen in neonatale zorg. “Ik heb het ‘kangoeroemoeders’ geïntroduceerd. Daarbij houden de moeders zelf hun premature kindjes warm door huid-op-huidcontact en hoeven die baby’s niet in een couveuse. Ik geloof dat zulke kleine dingen kunnen leiden tot duurzame verbeteringen.” Klinisch medewerker Wizo Chilonge is het met haar eens. “Er is een heleboel verbeterd sinds dokter Katrien en dokter Andrew zijn gekomen. We leren heel veel van hen.”

Katrien Deschamps

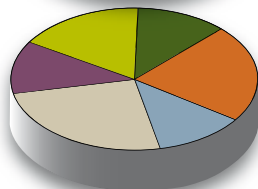
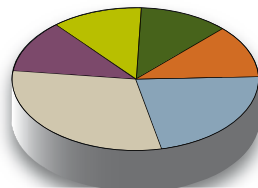
VSO-dokter, Malawi

Katrien Deschamps aan het werk met collega Wiza Chilongo in het Rumpho District Hospital in Malawi.

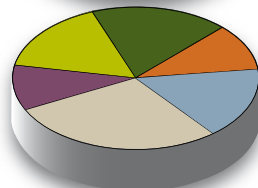
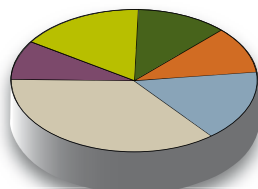
VSO WERELDWIJD

Wereldwijd werkten er op 31 maart 2009 1.693 vakdeskundigen (1.663 in 2008) in 42 landen in voornamelijk Afrika en Azië aan de wereld. Onder hen waren 145 Nederlanders (179 in 2008). In 18 landen steunde VSO nationale vrijwilligersprogramma's zonder daarbij internationale vakdeskundigen in te zetten. Via deze programma's konden duizenden lokale vrijwilligers bijdragen aan de ontwikkeling van hun eigen land.

INZET VAN VAKDESKUNDIGEN NAAR ONTWIKKELINGSDOEL

VSO Nederland	2008	2009
Mensen met een handicap	24	32
Hiv en aids	41	16
Onderwijs	60	36
Gezondheidszorg en welzijn	18	20
Bestaanszekerheid	23	25
Participatie en bestuur	19	16

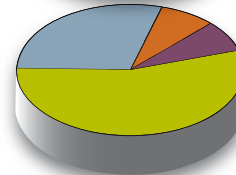
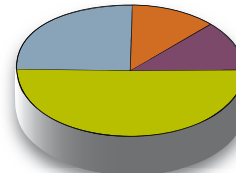

VSO Internationaal	2008	2009
Mensen met een handicap	170	180
Hiv en aids	299	289
Onderwijs	582	469
Gezondheidszorg en welzijn	116	148
Bestaanszekerheid	290	336
Participatie en bestuur	254	268

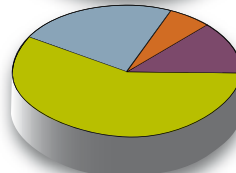
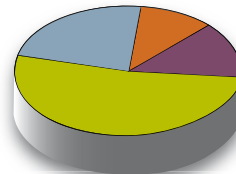

De kern van VSO's werk is versterking van de capaciteiten van partnerorganisaties door kennisuitwisseling. Daarbij wordt de toegevoegde waarde van de vakdeskundige vaak versterkt door de inzet van aanvullende middelen, zoals trainingen, uitwisselingen, managementadvies, netwerkactiviteiten en e-learning. De cijfers in de tabel tonen aan dat de inzet van vakdeskundigen in afnemende mate plaatsvindt op uitvoerend niveau. De inzet is in toenemende mate adviserend, gericht op het duurzaam versterken van de organisatie als geheel.

ROL VAN VAKDESKUNDIGEN

VSO Nederland	2008	2009
Werk op uitvoerend niveau	11,9%	6,1%
Versterking individuele vaardigheden	25,4%	28,0%
Capaciteitsopbouw op organisatieniveau	50,8%	58,3%
Ontwikkeling op beleidsniveau	11,9%	7,6%

VSO Internationaal	2008	2009
Werk op uitvoerend niveau	8,2%	5,3%
Versterking individuele vaardigheden	24,0%	24,4%
Capaciteitsopbouw op organisatieniveau	53,7%	58,0%
Ontwikkeling op beleidsniveau	14,1%	12,3%

N.B. Het werk van een vakdeskundige kan op meerdere niveaus plaatsvinden.

“THANKS FOR MAKING ENGLISH FUN”

Sinds tien jaar is China bezig met een grote omwenteling van leerkrachtgestuurd onderwijs naar studentgericht onderwijs. Dit is nogal een verandering in een onderwijssysteem dat vooral gebaseerd is op luisteren, stampen en opdreunen wat de leerkracht zegt. Juist ook in China zijn mensen die niet gezien worden, leerlingen die geen aandacht krijgen en omstandigheden die mensonterend zijn, de plek dus waar VSO-vakdeskundigen (nog steeds) nodig zijn. Leandra Lok is samen met haar partner in 2008 vertrokken naar Gansu, één van de armste provincies in dit uitgestrekte land. Als ‘teacher advisor’ traint ze directeuren en leerkrachten Engels en helpt ze scholen met het maken van deze omwenteling. Eén van de leerkrachten Engels, die in een bergdorpje in China woont, vertelt haar: “Ik heb geprobeerd in praktijk te brengen wat jij vertelde in de training. De leerlingen vertelden later dat ze vooral de nieuwe manier van lesgeven prettig vonden. Sommige studenten zeiden dat ze nu eindelijk meer zelf konden nadenken over de Engelse tekst en dat ze het veel beter begrepen. Ook vonden ze het erg fijn dat ze er in groepjes over konden praten.” Als leerlingen zeggen: “Thank you, for making English fun!”, weet je als teacher advisor dat je werk van betekenis is!

Leandra Lok

VSO-docent, China

Leandra Lok in gesprek met de leerlingen van een plattelandsschool in de afgelegen en arme Chinese provincie Gansu.

ORGANISATIE

VSO INTERNATIONAAL GEZIEN

VSO Nederland maakt deel uit van de internationale federatie VSO, die in 2008 haar vijftigjarig jubileum vierde. De bijdrage van VSO Nederland binnen de federatie bestaat uit plaatsing van vakdeskundigen, inzet van bedrijven en organisaties met bruikbare kennis en middelen en medefinanciering van VSO-programma's. De andere federatieleden zijn: VSO Groot-Brittannië, CUSO-VSO Canada, VSO Bahaginan (Filippijnen) en VSO Jitolee (Kenia). Verder zijn er nog twee wervingskantoren in Ierland (naar verwachting treedt Ierland in 2010 als zesde federatielid toe) en India, en programmakantoren in de voornamelijk Afrikaanse en Aziatische landen waar VSO momenteel werkt. Eind 2008 fuseerde VSO Canada met CUSO. Daarmee is CUSO-VSO de grootste Canadese ontwikkelingsorganisatie die vakdeskundigen uitzendt. Voor VSO Internationaal betekent de samenwerking een uitbreiding van het werkgebied met Latijns-Amerika en Franssprekend Afrika.

Sinds de oprichting in 1958 hebben meer dan 43.000 mensen via VSO hun kennis

en vaardigheden gedeeld in 120 landen. Tegenwoordig komt bijna een kwart van alle vakdeskundigen uit Kenia, Oeganda, India en de Filippijnen. Daarnaast ondersteunt VSO nationale vrijwilligersprogramma's in achttien landen.

SAMENWERKING BINNEN DE ONTWIKKELINGSWERELD

VSO werkt in Nederland aan de wereld samen met verschillende partners binnen de ontwikkelingssector. Zo profiteren we van elkaars kennis en ervaring en bereiken we samen een beter resultaat op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en het creëren van draagvlak hiervoor in Nederland. VSO Nederland is actief lid van DCDD (Dutch Coalition on Disability and Development), van Partos (branchevereniging) en van Sharenet (Nederlands netwerk voor seksuele en reproductieve gezondheidszorg en aids). Sinds 2008 is VSO voorzitter van de DCDD-werkgroep disability en HIV/Aids. Daarnaast nemen stafleden van VSO deel aan activiteiten en bijeenkomsten van het PSO Kenniscentrum (Personele

Samenwerking Ontwikkelingslanden). De samenwerking met Cordaid leidde tot de inzet van een vakdeskundige bij één van Cordaid's partnerorganisaties in Papoea-Nieuw-Guinea. Afgelopen jaar rondde VSO Nederland een succesvolle samenwerking af met ICCO/Impulsis. De steun van deze organisatie gaf een grote impuls aan een aantal projecten van VSO-vakdeskundigen. Bovendien financiert ICCO/Impulsis het jubileumboek van VSO Nederland, dat begin 2010 wordt uitgegeven. VSO Nederland viert dan haar twintigjarig bestaan.

VSO NEDERLAND

Gemiddeld werken 34 mensen bij VSO Nederland in Utrecht. De organisatie bestaat uit drie afdelingen: werving en selectie, partnerschappen en bedrijfsvoering. Naast betaalde werknemers krijgt VSO Nederland ondersteuning van vrijwilligers, veelal mensen die via VSO uitgezonden zijn geweest. Ongeveer dertig van hen zijn regelmatig actief als selecteur of trainer om nieuwe vakdeskundigen te selecteren en voor te bereiden op hun vertrek. Ook komt het voor dat teruggekeerde vakdeskundigen een nieuwe vaste baan vinden bij VSO Nederland en dat Nederlandse medewerkers tijdelijk bij buitenlandse VSO-kantoren werken. Zo zetten we verworven kennis optimaal in om er als organisatie van te leren. Om onze organisatie verder te professionaliseren, zijn we bezig met het behalen van het ISO 9001-certificaat. Begin 2009 verhuisde VSO Nederland van twee te klein geworden kantoren naar een nieuw gebouw vlak bij Stadion Galgenwaard in Utrecht.

SALARISBELEID VSO NEDERLAND

De Commissie Wijffels (Commissie Code Goed Bestuur voor Goede Doelen) heeft een adviesrichtlijn voor beloning van directeuren uitgebracht. VSO Nederland vindt het belangrijk om open te zijn over het salarisbeleid.

DE GEMIDDELDE BRUTO-SALARISSEN PER MAAND, BIJ EEN VOLTIJDAANSTELLING, ZIJN ALS VOLGT:

Directeur	€ 5.593
<hr/>	
Management	€ 5.114
<hr/>	
Wervers en programma-medewerkers	€ 3.481
<hr/>	
Administratief en overig personeel	€ 2.613
<hr/>	

WAAR VSO WERELDWIJD WERKT

FEDERATIELEDEN

VSO Bahaginan (Filippijnen)
CUSO-VSO Canada
VSO Jitolee (Kenia)
Stichting VSO Nederland
VSO UK

WERVINGSKANTOREN

VSO Ierland
iVolunteer Overseas (India)

ONZE ONTWIKKELINGSDOELEN

Onderwijs

Hiv en aids

Mensen met een handicap

Gezondheidszorg en welzijn

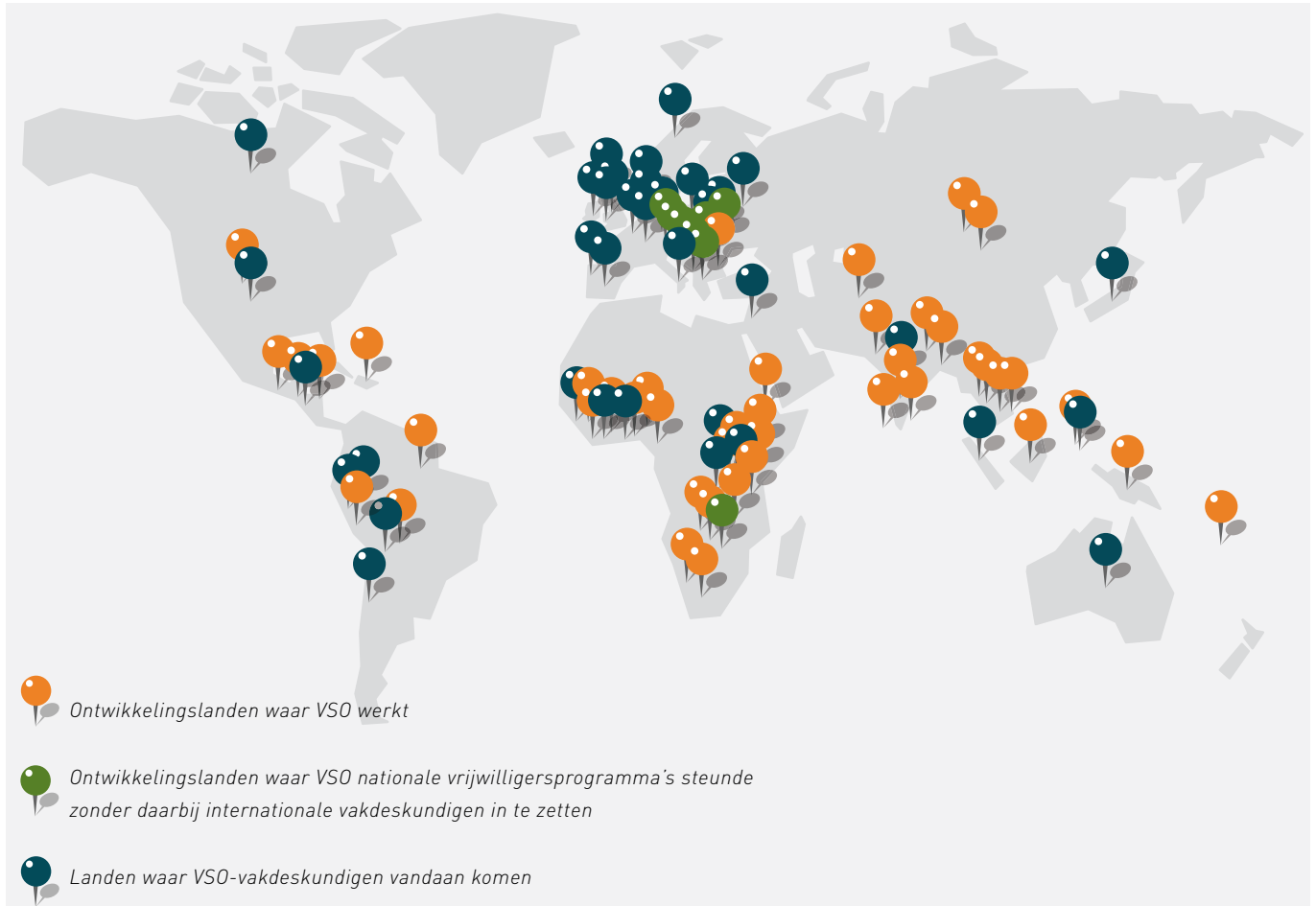

Bestaanszekerheid

Participatie en bestuur

Kijk voor meer informatie over
de landen waar VSO werkt, op
www.vso.nl/over-vso/waar-we-werken

FINANCIËN

DONATEURS

Het aantal donateurs met een machtiging daalde van 14.420 naar 12.356, terwijl het totale aantal donateurs daalde van 23.533 naar 22.727. Deze daling werd deels veroorzaakt door opschoning van het donateursbestand en door natuurlijk verloop. Om de daling op te vangen, gaan we een beroep doen op voormalige gevers en onze huidige donateurs. Ook werven we huis aan huis nieuwe donateurs.

INKOMSTEN

Van VSO Internationaal ontving VSO Nederland een bijdrage van € 1,3 miljoen. Donateurs en zakelijke partners steunden ons met € 1.882.262,-. De Vereniging PSO (Personele Samenwerking Ontwikkelingslanden) financierde dit jaar voor € 419.000,- programma's op het gebied van hiv en aids, gezondheidszorg en welzijn en mensen met een handicap. En de Nederlandse overheid droeg met bijna € 1 miljoen eveneens fors bij aan het aidsprogramma. De totale inkomsten beschikbaar voor VSO's doelstellingen komen daarmee op € 4,2 miljoen.

ONZE AMBASSADEURS

Vakdeskundigen zijn de ambassadeurs van VSO Nederland. Vooral voor vertrek en ook na terugkomst helpen zij de organisatie door de publiciteit te zoeken en fondsen te werven. Meer dan 1.500 Nederlandse vakdeskundigen zijn al teruggekeerd van hun werk in Afrika en Azië. Velen van hen zetten zich als vrijwilliger in voor VSO Nederland, bijvoorbeeld als selecteur, trainer of spreker op voorlichtings-bijeenkomsten.

RANDSTAD WANDELT VOOR GELD TEGEN ARMOEDE

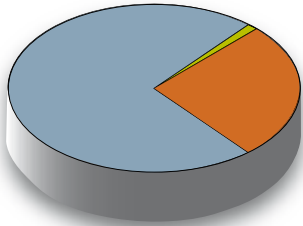
Een lunchwandeling is niet alleen goed voor jezelf, maar ook voor mensen in ontwikkelingslanden, zo ondervonden bijna 500 Randstad-medewerkers. Zij liepen in het voorjaar bijna € 12.000,- bij elkaar voor VSO in het kader van hun jaarlijkse gezondheidsweek. Siep Scherpel liep al voor de derde keer mee: "Even wandelen is altijd prettig, en dat het voor een goed doel is, vormde een extra stimulans. Volgde jaar doe ik weer mee!"

ANBI

Vanaf 1 januari 2008 zijn giften aan goede doelen aftrekbaar van het belastbaar inkomen als de instelling aangemerkt is als algemeen nut beogende instelling (ANBI). VSO Nederland heeft van de Belastingdienst de ANBI-status gekregen.

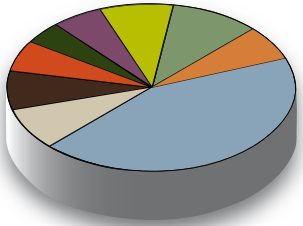

Inkomsten

- Donaties particulieren € 1.092.121
  - Bedrijfsfondsen en particulierenfondsen € 3.049.168
  - Interest € 27.067
- Totaal € 3.977.012

Besteding van ons budget

- Onderwijs € 264.033
  - Mensen die leven met hiv en aids € 1.691.621
  - Mensen die leven met een handicap € 414.242
  - Gezondheidszorg en welzijn € 318.288
  - Bestaanszekerheid € 242.030
  - Participatie en bestuur € 165.020
  - MVO-partnerschappen € 182.695
  - Bestuur € 0
  - Kosten eigen fondsenwerving € 261.255
  - Overig € 437.828
- Totaal € 3.977.012

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2008/2009

N.B. De volledige jaarrekening en accountantsverklaring zijn op te vragen bij VSO Nederland via e-mail info@vso.nl of via telefoon 030-232 06 00.

BATEN	BOEKJAAR 01-04-2008/31-03-2009	BUDGET 01-04-2008/31-03-2009	BOEKJAAR 01-04-2007/31-03-2008
Baten uit eigen fondsenwerving	1.882.262	2.217.884	2.101.563
Subsidies van overheden	946.120	1.432.124	1.487.150
Baten uit beleggingen	27.067	4.500	16.603
Overige baten	1.312.907	1.332.785	1.230.429
Som der baten	4.168.355	4.987.293	4.835.745

LASTEN	BOEKJAAR	BUDGET	BOEKJAAR
	01-04-2008/31-03-2009	01-04-2008/31-03-2009	01-04-2007/31-03-2008
Besteed aan doelstellingen			
Onderwijs	264.033	316.517	340.154
Hiv en aids	1.691.621	2.204.735	2.308.872
Mensen met een handicap	414.242	490.949	192.217
Gezondheidszorg en welzijn	318.288	378.805	308.782
Bestaanszekerheid	242.030	290.141	223.530
Participatie en bestuur	165.020	197.823	184.655
MVO-partnerschappen	182.695	254.690	137.248
	3.277.929	4.133.661	3.695.458
Percentage kosten besteed aan doelstelling	79%	83%	76%
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	225.016	366.709	350.642
Kosten verkrijging subsidies overheden	26.866	25.729	25.331
Kosten van beleggingen	0	0	0
Kosten overige baten	9.373	9.808	8.763
	261.255	402.246	384.736
Percentage kosten eigen fondsenwerving	12%	17%	17%
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	437.828	679.459	449.762
	437.828	679.459	449.762
	11%	14%	9%
Som der lasten	3.977.012	5.215.367	4.529.958
Resultaat			
	191.343	-228.074	305.788
Toename continuïteitsreserve	165.331	-228.074	290.393
Toename bestemmingsreserve	26.012	0	15.396
	191.343	-228.074	305.789

SAMENSTELLING BESTUURSORGaan EN COMITÉ VAN AANBEVELING

DIRECTEUR

Dhr. Joris Eekhout

BESTUUR

Voorzitter

Dhr. Jean Penders

Vicevoorzitter

Dhr. Ben Beuming

Penningmeester

Dhr. Hendrik Vermaas

Bestuursleden

Mevr. Marianne van Dorp

Mevr. Maud van den Meiracker

Dhr. Brian Rockliffe

Dhr. Herman Snelder

Alle bestuursleden zetten zich belangeloos in voor VSO Nederland.

COMITÉ VAN AANBEVELING

Prins Bernard van Oranje-Nassau van Vollenhoven

Dr. F.J.D. Goldschmeding, oprichter Randstad Groep

Dr. J.A. van Kemenade, minister van Staat

Mr. W. Meijer, voorzitter Raad van Commissarissen NS

Dhr. H. Wiegel, voorzitter Zorgverzekeraars Nederland

VSO NEDERLAND

Herculesplein 8
3584 AA Utrecht
Telefoon: 030-232 06 00
Fax: 030-232 06 01

E-mail: info@vso.nl
Website: www.vso.nl

Donaties: giro 92

Sharing skills

Changing lives

www.vso.nl